

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 10

NOVEMBER 2018

**EKONOMIE V2
NASIENRIGLYN**

PUNTE: 150

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 14 bladsye.

AFDELING A (VERPLIGTEND)**VRAAG 1****1.1 VEELVULDIGE KEUSE VRAE**

- 1.1.1 D ✓✓ KFC, Nandos en Hungry Lion
- 1.1.2 A ✓✓ mikro
- 1.1.3 B ✓✓ 14% tot 15%
- 1.1.4 C ✓✓ Werkskepping subsidie
- 1.1.5 B ✓✓ Wet op Gelyke Indiensname
- 1.1.6 C ✓✓ sikliese
- 1.1.7 A ✓✓ Cosatu
- 1.1.8 B ✓✓ NGP (8 x 2) (16)

1.2 PASITEMS

- 1.2.1 F ✓ Wanneer produsent minder goedere produseer as wat verlang word, teen 'n hoër prys, of meer goedere teen 'n laer prys
- 1.2.2 E ✓ Regerings inisiatiewe om korttermyn werkverskaffing aan te bied
- 1.2.3 H ✓ Vind plaas wanneer 'n reël in die werkplek oortree word
- 1.2.4 G ✓ Formele vergaderings tussen vakbonde en werkgewers organisasies
- 1.2.5 A ✓ Kliënte is oor die hele wêreld versprei
- 1.2.6 B ✓ 'n onafhanklike agent van die departement van handel en nywerheid
- 1.2.7 D ✓ Bestaan uit die regering op nasionale, provinsiale en plaaslike vlak
- 1.2.8 C ✓ Mense tussen die ouderdom van 15 en 65 wat bereid en in staat is om te werk (8 x 1) (8)

1.3 EEN BEGRIP ITEMS

- 1.3.1 Totale nut ✓
- 1.3.2 Minimum lone ✓
- 1.3.3 Marginale koers van substitusie/vervanging ✓
- 1.3.4 Statistiek Suid-Afrika ✓
- 1.3.5 Arbitrasie ✓
- 1.3.6 Basiese Onderwys vir Volwassenes ✓ (6 x 1) (6)

TOTAAL AFDELING A: 30

AFDELING B**VRAAG 2: MIKRO-EKONOMIE****40 PUNTE – 30 MINUTE**

2.1 2.1.1 **Noem enige TWEE voorbeelde van geografiese markte.**

- Plaaslike markte ✓
- Streek markte ✓
- Nasionale markte ✓

(Enige korrekte toepaslike antwoord)

(Enige 2 x 1)

(2)

2.1.2 **Waarom word Eskom as 'n monopolie in Suid-Afrika beskou?**

- Eskom is 'n naby monopolie aangesien dit bykans al die elektrisiteit in Suid-Afrika voorsien. ✓✓

(Enige korrekte toepaslike antwoord)

(1 x 2)

(2)

2.2 **DATA RESPONSE**

2.2.1 **Wat word in die bostaande tabel aangetoon?**

- Produksie moontlikhede van 'n boer wat appels en pere produseer ✓
- Die maksimum kombinasies van appels en pere wat die boer in 'n jaar kan produseer. ✓

(Enige korrekte toepaslike antwoord)

(1 x 1)

(1)

2.2.2 **Hoeveel appels sal geproduseer word as die boer al sy hulpbronne aanwend vir die produksie van appels?**

- 100 appels ✓

(1)

2.2.3 **Noem enige TWEE van die hulpbronne waarna in die uittreksel verwys word.**

- Arbeid ✓
- Grond ✓
- Kapitaal ✓
- Entrepreneurskap ✓

(2 x 1)

(2)

2.2.4 **Wat word bedoel met 'doeltreffende gebruik van hulpbronne'?**

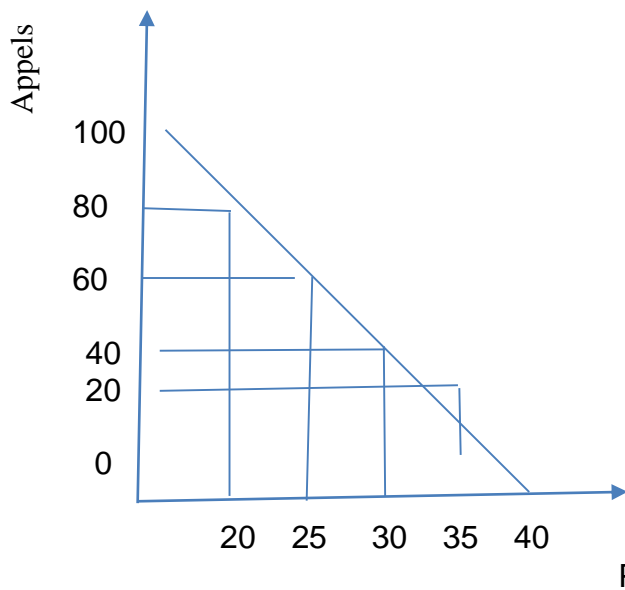
- Dit beteken dat al die ekonomie se hulpbronne doeltreffend aangewend word ✓ en dat daar geen vermorsing ✓ van hulpbronne plaasvind nie.

(Enige korrekte toepaslike antwoord)

(1 x 2)

(2)

2.2.5 Gebruik die inligting in die tabel en konstrueer 'n PMK.

Puntetoekenning

- 1 punt vir aantoon van X as
 - 1 punt vir aantoon van Y as
 - 1 punt vir korrekte kombinasie
 - 1 punt vir PHK kurwe
- (Maks. 4 punte)

(4)

2.3 DATA RESPONSE

2.3.1 Identifiseer die maksimum prys in die grafiek.

- Maksimum prys – P1 ✓

(1)

2.3.2 Watter hoeveelheid sal aangevra word wanneer die maksimum prys vasgestel word?

- Hoeveelheid aangevra – H2 ✓

(1)

2.3.3 Noem TWEE voorbeelde van produkte waarop die regering maksimum pryse vasstel?

- petrol ✓
- paraffien ✓
- diesel olie ✓

(Enige korrekte toepaslike antwoord)

(2 x 1)

(2)

2.3.4 Wat is 'n maksimum prys?

'n Maksimum prys is die hoogste prys waarteen produsente hulle produk kan verkoop. ✓✓

(2)

2.3.5 Hoe sal die vasstel van 'n maksimum prys die ekonomie beïnvloed?

- Maksimum pryse word gewoonlik vasgestel op basiese produkte ✓ soos voedsel, behuising en vervoer ten einde mense toe te laat om toegang te verkry ✓ tot basiese goedere en dienste.
 - Dit is om te verseker dat alle inwoners 'n sekere minimum ✓ lewenspeil kan handhaaf. ✓
 - Teen die maksimum prys daal die hoeveelheid aangebied ✓ en die hoeveelheid van die goedere aangevra neem toe. ✓
 - Dit veroorsaak 'n mark tekort ✓ aan goedere in die ekonomie. ✓
- (Enige korrekte toepaslike antwoord)

(4)

2.4 Verduidelik die faktore wat die bestaan van 'n mark sal bepaal.

- 'n Mark sal bestaan as daar ten minste een koper en een verkoper is. ✓✓
 - Die koper het die middelle om die produk mee te koop. ✓✓
 - Die verkoper het die vereiste produk wat te koop aangebied word. ✓✓
 - Die koper en verkoper kom ooreen oor die prys en hoeveelheid. ✓✓
- (Enige korrekte toepaslike antwoord) (4 x 2) (8)

2.5 Waarom meng die regering in, in die verloop van die ekonomie?

- Om die vlak van welvaart te verbeter ✓✓
 - Om noodsaaklike dienste te verskaf ✓✓
 - Om regverdige mededinging te skep ✓✓
 - Om strategiese nywerhede te bestuur ✓✓
- (Enige korrekte toepaslike antwoord) (4 x 2) (8)

[40]

VRAAG 3: KONTEMPORÊRE EKONOMIESE KWESSIES

40 PUNTE – 30 MINUTE

3.1 3.1.1 Noem enige TWEE sake wat gedek word deur rondom die Wet op Basiese Diensvoorwaardes.

- Werksure ✓
- Verlof en siek verlof ✓

(Enige korrekte toepaslike antwoord)

(2 x 1)

(2)

3.1.2 Wat word bedoel met *ekonomiese regstelling*?

- Dit is 'n poging om die ongelykhede in die ekonomie reg te stel. ✓✓
- (Enige korrekte toepaslike antwoord)

(1 x 2)

(2)

3.2 DATA RESPONSE

3.2.1 Waaroor handel die bogenoemde artikel?

- Grond/Grondherverdeling ✓

(1)

3.2.2 Hoe, volgens die uittreksel, beplan die regering om die grondkwessie aan te spreek?

Die regering beplan nou 'n projek om nuwe grondgebiede, in en om stede, oop te stel. Dit sal voorsien word van water- en riool infrastruktuur en dan sal dit oorgedra word na mense deur middel van titelaktes en toestemming sal verleen word sodat hulle hulle eie huise daar kan bou. ✓

(1)

3.2.3 Onderskei tussen '*grond restituisie*' en '*grond herverdeling*'.

Grond restituisie is wanneer grond wat met geweld van die eienaars afgeneem is, teruggegee word of vergoeding met gelyke waarde aan die eienaars toegeken word. ✓✓

Grond herverdeling voorsien aan voorheen benadeelde Suid-Afrikaners toegang tot land vir residensiële en produktiewe gebruik. ✓✓

(Enige korrekte toepaslike antwoord)

(2 x 2)

(4)

3.2.4 Wat sal die impak van grond restitusie op die ekonomie wees?

Positiewe

- Laat eienaarskap van grond vir voorheen benadeeldes toeneem ✓
- Verminder las van die regering om grond te voorsien ✓

Negatiewe

- Verlies aan werk ✓
- Styging in pryse van goedere en dienste ✓
- Styging in aantal mense wat na ander lande emigreer ✓

Antwoord kan negatief/positief of beide insluit.

(Enige 2 x 2) (4)

3.3 DATA RESPONSE

3.3.1 Watter groep mense, volgens die artikel, word van hulle reg tot onderwys ontnem?

- Gemarginaliseerde groepe ✓

(1)

3.3.2 Identifiseer EEN sleutel mensereg, soos genoem in bostaande artikel.

- Nie-diskriminasie ✓
- Gelykheid ✓

(1)

3.3.3 Wat is 'ekonomies gemarginaliseerde groepe'?

- Ekonomies gemarginaliseerde groepe is hulle wat dit moeilik of onmoontlik vind om deel te neem aan ekonomiese besluite en aktiwiteite. ✓✓

(Enige korrekte toepaslike antwoord)

(2)

3.3.4 Noem TWEE groepe mense wat as gemarginaliseer beskou word?

- Migrante, vlugteling en interne misplaaste persone. ✓
- Minderheidsgroepe en inheemse mense. ✓

(Enige korrekte toepaslike antwoord)

(Enige 2 x 1) (2)

3.3.5 Hoe kan die regering die kwesbaarheid van ekonomies gemarginaliseerde groepe verminder, deur gebruik te maak van aanbodkant beleide?

- Regering kan hierdie beleide implementeer deur middel van onderwys en opleiding inisiatiewe. ✓✓
- Regering kan beursgeleenthede bied aan voorheen benadeelde groepe ten einde verder te studeer. ✓✓

(Enige korrekte toepaslike antwoord)

(Enige 2 x 2) (4)

3.4 Bespreek openbare werke programme en werkloosheidsversekering as metodes om werkloosheid te probeer bekamp.

Openbare werke programme

- Die Uitgebreide Openbare Werke Programme is 'n inisiatief wat deur die regering begin is ten einde werk te skep vir die werklooses om hulle lewenspeil te verhoog. ✓✓
- Dit behels gewoonlik dinge soos die bou van paaie, bou van lae koste
- behuising, skoonmaak van gemeenskaplike plekke en die bou van damme. ✓✓
- Die idee is dat mense sonder werk in diens geneem word om die infrastruktuur in plattelandse en munisipale gebiede. ✓✓

Werkloosheidsversekering

- WVF bied beperkte korttermyn finansiële bystand aan werkers wanneer hulle werkloos raak. ✓✓
- Elke werker en werkgewer in die formele sektor moet bydrae tot die WVF. ✓✓
- Werkers wat hul werk verloor kan 'n gedeelte van hulle loon van die fonds eis vir ses maande. ✓✓

(Enige korrekte toepaslike antwoord)

(Enige 2 x 4) (8)

3.5 Wat is die rol van Nedlac ten einde demokratisering van die ekonomiese prosedures te verseker?

- Dit bied 'n geleentheid vir die verteenwoordigers van die regering, besighede, arbeid en die publiek om saam te kom ✓ om te help om regeringsbeleide op te stel wat te doen het met arbeid, die ekonomie en sosiale sake. ✓
- Streef daarna om die doelwit van ekonomiese groei te bevorder, ✓ deelname, besluitneming en sosiale gelykheid. ✓
- Streef daarna om konsensus te bereik ✓ en ooreenkomste te sluit, rakende ekonomiese beleid. ✓
- Oorweeg alle voorgestelde arbeidswetgewing ✓ wat verband hou met arbeidsake. ✓
- Oorweeg alle beduidende veranderinge aan sosiale en ekonomiese beleide ✓ wat in die Parlement bekendgestel en geïmplementeer word. ✓

(Enige korrekte toepaslike antwoord)

(Enige 4 x 2)

(8)

[40]

VRAAG 4: MIKRO-EKONOMIE & KONTEMPORÊRE EKONOMIESE KWESSIES
40 PUNTE – 30 MINUTE

4.1 4.1.1 Noem TWEE kenmerke van nut.

- Nut verskil van persoon tot persoon ✓
- Nut beteken nie nuttigheid nie ✓
- Nut verander van tyd tot tyd ✓

(Enige korrekte toepaslike antwoord)

(Enige 2 x 1)

(2)

4.1.2 Hoekom is dit nodig dat verbruikers keuses moet maak tussen twee alternatiewe produkte?

- Skaarsheid van hulpbronne dwing mense om keuses te maak tussen alternatiewe produkte. ✓✓

(Enige korrekte toepaslike antwoord)

(1 x 2)

(2)

4.2 DATA RESPONSE**4.2.1 Wat word deur bostaande grafiek aangedui?**

- Verbruikers se punt van maksimum verbruik ✓

(1)

4.2.2 Watter kombinasie van die twee goedere behoort die verbruiker te kies ten einde maksimum bevrediging te verkry?

- Kombinasie C / Voedsel – 40 eenhede
- Klere – 20 eenhede ✓

(1)

- 4.2.3 **Ononderskei tussen 'n indifferensie kurwe en 'n begrotingslyn.**
- **Indifferensie kurwe** – toon al die kombinasies van twee produkte wat gelyke vlakke van bevrediging/nut aan die koper sal kan bied. ✓✓
 - **Begrotingslyn** – toon al die kombinasies van die twee goedere wat 'n verbruiker kan bekostig om te koop met die inkome tot sy beskikking. ✓✓ (2 x 2) (4)
- 4.2.4 **Hoe kan indifferensie kurwes en 'n begrotingslyn gebruik word om 'n verbruiker se maksimum punt van bevrediging aan te dui?**
- Die begrotingslyn moet verheer wees bo die indifferensie kurwe. ✓✓
 - Die punt waar die begrotingslyn 'n raaklyn met die indifferensie kurwe toon, verteenwoordig die verbruiker se maksimum punt van bevrediging. ✓✓
 - Die indifferensie kurwe toon kombinasies van die twee goedere wat 'n verbruiker gelyke bevrediging sal verskaf, waar die begrotingslyn die kombinasies aantoon wat die verbruiker kan bekostig. ✓✓
 - Waar die begrotingslyn die indifferensie kurwe sny, is die kombinasie van die twee goedere wat die verbruiker kan bekostig. ✓✓ (Enige korrekte toepaslike antwoord) (2 x 2) (4)
- 4.3 **DATA RESPONSE**
- 4.3.1 **Wat was die werkloosheidskoers gedurende die tweede kwartaal van 2018?**
- 27,2% ✓✓ (1)
- 4.3.2 **Watter provinsie het die grootste toename in sy werkloosheidskoers getoon, volgens die artikel?**
- Vrystaat ✓✓ (1)
- 4.3.3 **Noem TWEE groepe mense wat nie as werkloos kwalifiseer nie.**
- Ou mense (pensionarisse) ✓✓
 - Studente ✓✓
 - Siek mense ✓✓ (Enige korrekte toepaslike antwoord) (2 x 1) (2)
- 4.3.4 **Hoe word werkloosheid syfers verkry?**
- Sensus ✓✓
 - Registrasies by die Departement van Arbeid ✓✓
 - Steekproef opnames by Statistiek Suid-Afrika ✓✓ (Enige korrekte toepaslike antwoord) (1 x 2) (2)
- 4.3.5 **Wat dink jy is die oorsaak van werkloosheid?**
- Veranderinge in tegnologie kan lei tot 'n toename in werkloosheid ✓✓
 - Mense wat van een werk na 'n ander skuif en gedurende hierdie periodes werkloos is. ✓✓
 - Resessies of afswaai fases in 'n sakesiklus. ✓✓ (Enige korrekte toepaslike antwoord) (2 x 2) (4)

4.4 **Bespreek produktiewe ondoeltreffendheid en allokatiewe ondoeltreffendheid as gevolg van markmislukking.**

- **Produktiewe ondoeltreffendheid** – besighede maksimeer nie uitset (hoeveelheid geproduseer) uit gegewe produksiefaktore nie. ✓✓
 - Dit is 'n probleem as ondoeltreffende produksie lei tot die produksie van 'n kleiner hoeveelheid produkte wat geproduseer word en die res wat aangewend kon word om meer behoeftes te bevredig. ✓✓
 - Pryse in die mark is hoër en produktiwiteit is laer as wat dit sou gewees het. ✓✓
 - **Allokatiewe ondoeltreffendheid** – hulpbronne word verkeerdelik toegeken en die ekonomie produseer goedere en dienste wat nie aangevra is nie en nie deur verbruikers na waarde geskat word nie. ✓✓
 - Die regte goedere en dienste word nie aan die regte mense of plekke toegeken nie. ✓✓
 - Dit is 'n probleem omdat hulpbronne baie beter aangewend kan word om produkte te vervaardig waarvan die waarde baie hoër geag sal word. ✓✓
- (Enige korrekte toepaslike antwoord) (2 x 4) (8)

4.5 **Hoe is die Heropbou en Ontwikkelingsprogram (HOP) sedert 1994 geïmplementeer ten einde ekonomiese prestasie in Suid-Afrika te bevorder?**

- HOP was geïmplementeer om armoede te verlig en die ekonomie her op te bou. ✓✓
 - Armoedeverligting het daarop gefokus om aan basiese behoeftes te voldoen soos behuising, watertoevoer in pype, sanitasie en elektrisiteit. ✓✓
 - Besteding op hierdie aktiwiteite sou die ekonomie 'n hupstoot kon gee. ✓✓
 - Heropbou van die ekonomie sou begin met groter betrokkenheid van die regering, verpligte regstellende aksie en ondersteuning vir KMMO's. ✓✓
- (Enige korrekte toepaslike antwoord) (4 x 2) (8)

[40]

TOTAAL AFDELING B: 80

AFDELING C

Jou antwoord sal as volg geassesseer word:

STRUKTUUR VAN OPSTEL	PUNTE-TOEKENNING
Inleiding <ul style="list-style-type: none"> • 'n Goeie begin sal wees om die begrip of sleutelwoord wat in die vraag gebruik word, te definieer. • Sluit ander sinne in om die onderwerp te ondersteun. • Moenie enige gedeelte van die vraag in jou inleiding insluit nie. • Moenie enige gedeelte van die inleiding in jou inhoud herhaal nie. • Vermoeg om in die inleiding te sê wat jy in die inhoud gaan bespreek 	Maks. 2
Inhoud Hoofgedeelte: Bespreek in detail/In-diepte bespreking/Ondersoek/Bespreek krities/ Ontleed/Vergelyk/Evalueer/Oonderskei/Differensieer/Verduidelik/ Assesseer/Debatteer	Maks. 26
Addisionele gedeelte: Gee eie mening/Bespreek krities/Evalueer/Evalueer krities/Teken 'n grafiek en verduidelik/Gebruik die gegewe grafiek en verduidelik/ Voltooi die gegewe grafiek/Bereken/Lei af/Vergelyk/Verduidelik/ Onderskei/Interpreteer/Debatteer	Maks. 10
Slot Enige toepaslike hoër orde slot wat die volgende behoort in te sluit: <ul style="list-style-type: none"> • 'n Kort opsomming van wat bespreek is/ontleed sonder om reeds genoemde feite, in die inhoud, te herhaal • 'n Mening of gewaardeerde oordeel oor die bespreekte feite • Addisionele ondersteunende inligting om bespreking te versterk/ontleding • 'n Teenstrydige sienswyse met motivering, indien vereis • Aanbeveling 	Maks. 2
TOTAAL	40

VRAAG 5: MIKRO EKONOMIE**40 PUNTE – 40 MINUTE**

Markkragte is ekonomiese faktore wat die beskikbaarheid van goedere en die vraag daarna beïnvloed.

- Bespreek die faktore wat vraag en hoeveelheid beïnvloed. (26)
- Onderskei tussen die kenmerke van 'n Volmaakte mark en 'n Monopolie. (10)

INLEIDING

In 'n mededingende mark, word die prys van 'n produk bepaal deur die interaksie tussen die vraag en die aanbod van daardie produk. ✓✓

(Aanvaar enige ander toepaslike inleiding)

Maks. (2)

INHOUD**HOOFGEDEELTE:****Faktore wat vraag en hoeveelheid beïnvloed**

- **Die prys van die produk** ✓
Verbruikers is gewillig en in staat om meer van 'n produk te koop teen laer pryse as teen hoër pryse, ceteris paribus ✓✓
Bv. verbruikers sal meer van 'n produk koop as dit op 'n uitverkoop is. ✓
- **Die prys van komplimente** ✓
As die prys van een komplimentêre produk styg, sal verbruikers minder daarvan aanvra en ook minder van die ander komplimentêre produk gebruik ✓✓
Bv. as die prys van koffie styg, sal verbruikers minder melk aanvra. ✓
- **Die prys van substitute** ✓
As die prys van 'n produk styg, sal verbruikers minder aanvra van daardie produk en meer van die substituu. ✓✓
Bv. as die prys van huise styg, sal verbruikers verkies om meer te huur. ✓
- **Die inkome van die verbruiker** ✓
Hoe hoër die inkome van die verbruiker, hoe meer geld is daar om te bestee op goedere en dienste. ✓✓
Bv. as 'n verbruiker se inkome styg, sal daar 'n toename wees in die verbruiker se besteding op luukse goedere. ✓
- **Die smake en voorkeure van verbruikers** ✓
As 'n verbruiker A bo B verkies, sal sy neig om meer te koop van A as van B, ceteris paribus ✓✓
Bv. as 'n verbruiker bote bo vliegtuie verkies, dan sal hulle meer bote koop as vliegtuie. ✓
- **Die grootte van die huishouding** ✓
Hoe groter die huishouding, hoe hoër sal die vraag wees. ✓✓
- **Verwagte veranderinge in pryse** ✓
As verbruikers verwag dat pryse in die toekoms sal styg, sal dit die vraag na die produk beïnvloed. ✓✓
Bv. wanneer verbruikers verwag dat die prys van petrol gaan styg, koop hulle meer petrol voordat die prys styg. ✓

(Aanvaar enige toepaslike feit)

Maks. (26)

ADDISIONELE GEDEELTE

Onderskei tussen die eienskappe van 'n Volmaakte mark en 'n Monopolie.

- **Aantal produsente** ✓
In 'n Monopolie is daar 'n enkele groot verskaffer van 'n produk. ✓✓
In 'n Volmaakte mark is daar baie produsente van goedere en dienste. ✓✓
 - **Aard van die produk** ✓
'n Monopolie het 'n unieke produk. ✓✓
Volmaakte markte het identiese produkte. ✓✓
 - **Hindernisse tot toetrede** ✓
Monopolieë het natuurlike en kunsmatige hindernisse tot toetrede wat toegang blokkeer en verhoed dat mededingers tot die mark toetree. ✓✓
Volmaakte markte bestaan met geen hindernisse tot toetrede nie. Toetrede en uittrede is vry. ✓✓
- Maks. (10)

SLOT

Mark ewewig bestaan wanneer die hoeveelheid aangevra, van 'n produk en die hoeveelheid aangebied gelyk is. ✓✓

(Aanvaar enige toepaslike slot) Maks. (2)
[40]

VRAAG 6: KONTEMPORÊRE EKONOMIESE KWESSIES 40 PUNTE – 40 MINUTE

Die Wet op Arbeidsverhoudinge streef daarna om fundamentele regte volgens Seksie 23 van die Grondwet af te dwing.

- Bespreek Arbeidsverhoudinge, Arbeid regte en die proses of meganismes om dispute op te los. (26)
- Verduidelik, met behulp van 'n grafiek, hoe die vraag in die arbeidsmag afgelei word van die vraag in die produktemark. (10)
[40]

INLEIDING

Arbeid is die totaal van alle menslike fisiese en geestelike inspanning wat aangewend word in die skepping van goedere en dienste. ✓✓

(Aanvaar enige ander toepaslike inleiding) Maks. (2)

INHOUD

HOOFGEDEELTE:

Arbeidsverhoudinge

- Arbeidsverhoudinge verwys na alle aspekte wat betrokke is by arbeid, insluitende die interaksie tussen die verskeie betrokke partye sowel as regulasies en wette wat arbeid beheer. ✓✓
- Die drie deelnemers in arbeidsverhoudinge is:
- Werknemers (werkers) en hulle verteenwoordigers ✓✓
- Werkgewers (besigheid eienaars) en werknemer organisasie ✓✓
- Die regering ✓✓

Arbeidsregte

- Alle werknemers het arbeidsregte
- Die reg tot skoon en gesonde werktoestande ✓✓
- Die reg tot redelike werk ure ✓✓
- Die reg tot redelike vergoeding ✓✓
- Die reg tot regverdige behandeling ✓✓
- Die reg tot vakansie en siekteverlof ✓✓

Proses / meganismes vir die oplos van dispute

- Kollektiewe bedinging is 'n proses van onderhandelinge tussen 'n werkgewer en die verteenwoordiger van 'n groep werkers, wat daarop gemik is om 'n ooreenkoms te bereik oor werkverwante verskille. ✓✓
- Werkplek forums is formele vergaderings tussen die vakbond verteenwoordiger en die verteenwoordiger van die werkgewers. ✓✓
- Vakbonde, werknemer organisasies, bedingingsrade en die Kommissie van bemiddeling, mediasie en arbitrasie is deelnemers aan die kollektiewe bedingings proses. ✓✓
- Die Arbeidshof hanteer arbeid dispute soos wat dit opduik as gevolg van onregverdige afdanking. ✓✓
- Die Arbeid Appèlhof hanteer appèlle na hulle verwys deur die Arbeidshof. ✓✓

(Aanvaar enige toepaslike feit)

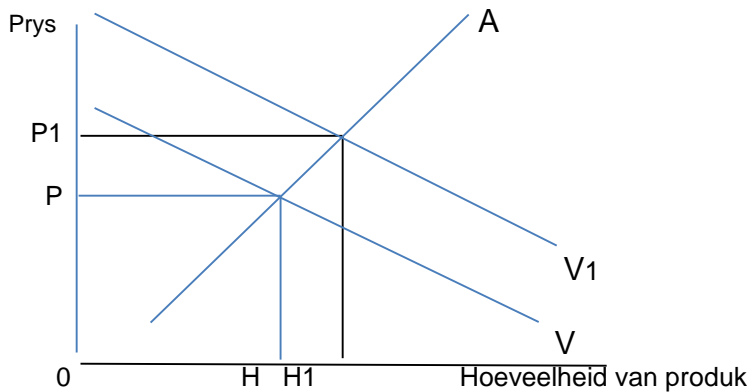
Maks. (26)

ADDISIONELE GEDEELTE

Verduidelik, met behulp van 'n grafiek, hoe vraag in die arbeidsmark afgelei word van vraag in die produktemark.

- Die vraag na arbeid is 'n afgeleide vraag omdat die vraag na arbeid afhang van die loon koers wat besighede aan werkers bied en dit hang weer af na die vraag na produkte deur die verbruikers. ✓✓

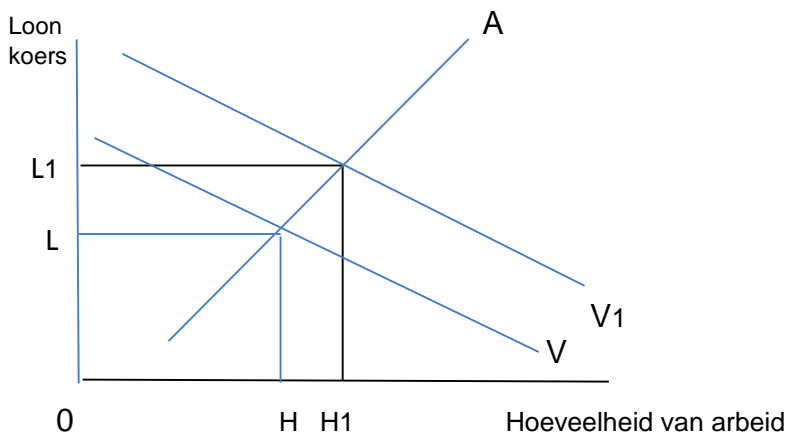
Produktemark

Vir grafiek word punte as volg toegeken:

- 1 punt vir X-as
- 1 punt vir Y-as
- 1 punt vir korrekte V
- 1 punt vir korrekte A
- 1 punt vir toename in hoeveelheid gevra (maks. 4 punte)

Arbeidsmark

- Die grafiek toon dat wanneer vraag toeneem in die produkmark dan sal vraag in die arbeidsmark ook toeneem. ✓✓
- Besighede verkies om produksie te verhoog en daarom bestee hulle meer geld op arbeid. ✓✓

(Aanvaar enige toepaslike feit)

(Maks. 6 punte) (10)

SLOT

Die skep van goeie verhoudinge tussen werkgewers en werkers is baie belangrik vir suksesvolle produksie in na land en dit is waarom die Wet op Arbeidsverhouding metodes ingestel het hoe om dispute tussen werkers en hulle werkgewers te hanteer. ✓✓

(Aanvaar enge ander toepaslike slot.)

Maks. (2)
[40]

TOTAAL AFDELING C: 40
GROOTTOTAAL: 150